

sam prejel, kar se je čez zaslužek plačalo in da je on sam odgovoren, če se je uničilo $10\frac{3}{4}$ sežnjev drv.

Če torej tožena prisežeta, potem se je moral samo Janez Zalaznik obsoditi, da plača vso iztoženo svoto, ali pa vsaj del te svote (vidi 2.)

2. Tožnik je trdil, da je Matiji Ožbaltu 629 gld. 88 kr. in Blažu Ožbaltu 680 gld. 42 kr. izplačal; in da je potem takem prvemu 19 gld. $75\frac{1}{2}$ kr., drugemu pa 72 gld. 12 kr. več izplačal, kakor sta zaslužila. Če je to istina, potem bi se morala Ožbalta brezdvomno obsoditi, da povrneta, kar sta prejela čez zaslužek. Tožnik je o tem ponudil dokaz, kakor ga zahteva občni sodnijski red. Ta dokaz bi se bil moral pripustiti. Ker pa toženi iz tega ozira apeliral ni, morala se je prvega sodnika razsodba popolnoma zopet v moč dejati.

Tožnika apelacija ostala je torej brezuspešna, nje stroške mora sam trpeti. Toženi pa imajo revizije stroške dobiti le tedaj, če prisežejo. Ako pa ne prisežejo, so solidarno zavezani, tako da k reviziji povoda niso imeli.

V pojasnilo k §. 24 tisk. zak. od 17. decembra 1862.

(Razsodba od 9. marca 1877, št. 14.105.)

Časopisa „Jl. Cittadino“ št. 68. od 19. marca 1876 bila je zaplenjena zaradi v tej številki natisnenega protesta vstaškega vodje L. na državnega namestnika dalmatinskega. Sodni dvor spoznal je v obsegu tega protesta prestopek §. 300 kaz. zak., ter je prepovedal daljno razširjanje lista. Vsled urednikovega ugovora zoper konfiskacijo vršila se je javna obravnava v smislu §. 493 odst. 2 kaz. pr. reda; ugovor se je zavrgel in potrdila se prejšnja razsodba. „Cittadino“ prinesel je potem v svojem listu št. 86 od 9. aprila 1876 poročilo (resoconto) o celej tej obravnavi, zaradi česar je državno pravdnishstvo list zaseči dalo in tako urednika, kakor tudi odvetnika dr. F. prestopka po §. 24 tisk. zak. obdolžilo. Deželna sodnija obsodila je potem urednika zavoljo prestopka po §. 24 tisk. zak., in dr. F. zavoljo sokrivde ravno

istega prestopka ter naložila vsakemu kazni 10 gld., „ker je oni „z uredbo tiska, ta pa s sodelovanjem pri poročilu o obravnavi „zaradi ugovora, v katerem poročilu se nahajajo kaznjivi izrazi v „v listu št. 68 tiskanega in za razširjanje prepovedanega protesta, „zavestno objavil obseg uže zasačene tiskovine.“ Zoper to razsodbo vložil je dr. F. ničnosti pritožbo na podlagi §. 281, št. 9, a kaz. pravnega reda, češ, da objava poročila o javnej obravnavi sodnijski ne more kaznjiva biti, ker jej javnost postavno pristuje; da je na dalje razširjanje zasačenih slovstvenih del le takrat postavno prepovedano, ako se z namenom zgodi, da bi se prepovedano opravičevalo in v širših krogih razglasilo, (pravnega ministerstva ukaz od 12. avgusta 1859, št. 12985); da se slednjič v poročilu ni omenjeni protest, temveč da so se le posamezna, iz celote iztrgana mesta navedla, da se tedaj ne more reči, da se je s poročilom obseg zasačene tiskovine objavil. Prestopka po §. 24 tisk. zak. tedaj tu ni. —

K javnej obravnavi, katera se je vršila pod predsedništvom dvornega svetovalca viteza pl. Achbauerja dné 9. marca 1876 pri c. kr. kasacijskem dvoru, prišel je za vložitelja ničnosti pritožbe dvorni in sodnijski odvetnik dr. Henrik Jaques. Pripoznal je, da §. 24 tisk. zak. tudi tedaj ni izključen, ako se tiče objave javne obravnave sodnijske, ker se naredba dotičnega zakona splošno glasi. —

Uporabljenje §. 24 vendar k posebnej previdnosti zavezuje in se sme po njegovih besedah le takrat izvršiti, če se je v resnici obseg zasačene tiskovine objavil. To se v predležem slučaju ni zgodilo. V listu št. 86 objavljeno poročilo časopisa „Cittadino“ obseza le posamezne besede in izraze omenjenega protesta, iz katerega si bralec prepovedanega protesta obsega sestaviti ne more. Ves obseg spisa, kateri je bil od sodnije prepovedan, bi se bil moral objaviti, da bi se moglo o predstopku §. 24 tisk. zak. govoriti. Pri zatoženci mora se dokazati namen, da bi pri bralci poročila ravno isti utis proužročil, kakeršnega bi bil zasačeni protest proužročil. Sicer manjka objektivni kriterij delikta. — —

Generalni prokurator dr. pl. Liszt odgovarja: „Zakon, kateri „se je od prve sodnije uporabil, je §. 24 tisk. zak., po katerem „vsakdo prestopka kriv postane, ki zavestno obseg kakega zasačenega tiskanega spisa objavi.“ Skušnja uči, da pri zasačenji

kake tiskovine večinoma ni ves obseg te tiskovine prepovedan, ampak da so le nekatera mesta, nekateri stavki ali izrazi, kateri prouzočajo, da se spis kaznjiv dozdeva in da se zasači. Ker se zasačenje samo s kaznjivim obsegom tiskanega spisa opravičuje, mora se namen zasačenja le v tem iskati, da se razširjanje kaznjivega obsega v interesu javnega miru zabrani. Iz tega sledi na jednej strani, da se reprodukcija nekaznjivih mest iz zasačenega tiskanega spisa ne sme za kaznjiv čin smatrati; in na drugej strani pa, da ne samo objava celega obsega, ampak tudi že objava vseh ali tudi samo nekacih prepovedanih mest iz onega tiskanega spisa prouzoči in dokaže kaznjivost činitelja. Ako se po tem stališči predležeči dvomljivi slučaj presodi, pokaže se, da so se v poročilu časopisa „Cittadino“ št. 86 ravno tista mesta ponatisnila, da se je tedaj objava kaznjivega obsega zasačenje in prepoved za razširjanje prouzočila, da se je tedaj objava kaznjivega obsega zasačene tiskovine res izvršila in da je tedaj objektivna istinitost v §. 24 tisk. zak. zaznamenovanega delikta brezdvomno dokazana. Prva sodnja je v istinitem pregledu „po pazljivej primeri objave s protestom, kateri je bil zasačen kot „istinito spoznala, da so se v poročilu kot kaznjiva spoznana mesta „protesta ponovila.“ Ta mesta bila so tudi v razsodbenih razlogih posamezno navedena. Trditev vložitelja ničevnostne pritožbe, da objava zaseženega obsega kake tiskovine le takrat kaznovalnej določbi §. 24. tisk. zak. pripada, ako se pri bralci po načinu objave in po zvezi objavljenih mest ravno tisti utis prouzoči, kakor po zasačenem spisu samem, nima podpore niti v besedah niti v duhu zakona. Zakon kaznuje zavestno objavo obsega, t. j. kaznjivega obsega zasačene tiskovine, brez razločka, naj se je že ves, ali samo del obsega objavil. Kaznjivo sploh ni za razširjanje sposobno, in radi tega je tudi vsak del kaznjivega obsega od razširjanja izključen. Ali nekatera ali mnoga iz celote vzeta mesta kaznjive tiskovine ravno tist utis pri čitatelji prouzočiti morejo, kakor prepovedana tiskovina sama, tega ni treba, da bi sodnik preiskaval. Olikani bralec razume vse, pri prostemu pa marsikaj temno ostane. „Cittadino“ ima, kakor vsak političen list, krog bralcev, kateri tendenco in dogodjaje listove natanko poznajo; in katerim že posamezne besede in posamezni stavki zadostujejo, da razumejo vse. Ko bi se od zagovorništva zahtevani znak „utisa

na bralca“ k objektivnej istinitosti dvomljivega delikta zahteval, potem bi se izgubil ravno oni objektivni kriterij, kateri je zagovorništvu tolike vrednosti. Zakonodatelj je subjektivno istinitost v §. 24. tisk. zak. normiranega delikta z vso jasnostjo določil. Dolus tega delikta leži v zavestnej objavi; činitelj mora vedeti, da se je obseg tiskovine, katerega je objavil, za kaznjivega spoznal, in da se je radi tega njega zaplenjenje izvršilo. Ta znak lahko vsakdo razločno spozna in se je v predležem slučaju oziroma vložitelja ničevnostne pritožbe kot dokazan smatral. Da bi se argument, kateri se v pismenej razpravi ničevnostne pritožbe nahaja in se je vzel iz J. M. oglasa od 12. avgusta 1859, št. 12985, na dalje razpravljaj, ni uzroka.

Ta oglas razpravlja odgovor na vprašanje, ali naj se kritična presoja prepovedanih inozemskih tiskanih spisov v domačih tiskovinah brezpogojno prepove ali ne. Izreklo se je, „da se ta presoja ne sme zlorabiti k priporočanju prepovedanih tiskovin.“

Očividno je, da se „Cittadino“ na ta J. M. oglas ne more sklicavati; njemu očito ni bilo mar za popravo ali za to, da bi ovrgel prepovedana mesta protesta, ali za zagovarjanje ali za varstvo javnih interesov. Obravnava vsled ugovora imela je le namen, da ugovornik od svoje strani dokaže, da obseg protesta neutemeljuje nikakega kaznjivega dejanja.

Po kratkej repliki zagovornikovej odstopil je c. kr. kasacijski dvor, da sodbo izreče in spozna:

Ničevna pritožba zatoženca, odvetnika dr. F. se zavriže in vložitelj ničevne pritožbe se obsodi, da mora stroške poplačati, kateri so se morda z rabo tega pravnega sredstva prouzročili.

Razlogi.

Pri denašnji obravnavi jemlje se v poštev samo ničevnostni razlog §. 281 št. 9 lit. a kaz. zak., ker se je daljni na §. 281 št. 4 kaz. zak. opirajoči se ničevnostni razlog že z rabsodbo tega kasacijskega dvora od 5. decembra 1876, št. 14105, ovrgel . . . . (Sedaj sledi obris istinitih dogodkov in razloženje od dr. F. navédenih razlogov ničevnostne pritožbe.) . . . . Oziroma prvega ničevnega razloga mora se pomisliti, da se res sicer objava poročila po tiskovini o javnej sodnijskej obravnavi pravilno dovoljuje;

da pa potem, če se pri sodnijskej obravnavi zasačena tiskovina prebere, pretresa ali se o njej pomenkuje, omenjeno pravilo po prohibitivnej naredbi §. 24 tisk. zak. svojo veljavo zgubi, ker je namen zakona, zabraniti, da se zasačena tiskovina na kakeršen že bodi način ali v katerej koli obliki ne objavi in razširi. —

Prvosodnijskemu dvoru veljalo je kot dokazano, da se v poročilu, o katerem je govorjenje, več kaznivih mest tiskanega protesta L—ovega nahaja, in da se je to po krivdi urednika A. R. in odvetnika dr. F. zgodilo, katerima je bila ta sodnijska razsodba znana, katera je zasačenje in prepoved objave in razširjanja onega protesta le zategadelj izrekla, ker je oni obsezel dejanja, katera prouzročujejo prestopok po §. 300 kaz. zak. Čin dr. F—a podvrgel se je po pravici in ne po pomoti kazenskej sankciji §. 24 tisk. zak., in ker tedaj sklicevanega ničevnostnega razloga ni, morala se je ničevna pritožba zavreči in vložitelj se je moral po §. 390 kaz. zak. obsoditi, da poplača stroške, katere je prouzročil. —

Slovenščina pred sodnijami.

Gotovo je še vsem narodnjakom v spominu določba c. kr. najvišjega sodnijskega dvora na Dunaji od 16. februarja t. l., broj 1697 v katerej se je v tožbi Petra Kebra zoper Josipa Mazoviča in Andreja Jančigaja zaradi motenja v mirnej posesti pri c. kr. okrajnej sodnji v Kamniku razsodilo, da je v smislu §. 13 o. s. r. pri kranjskih sodnijah sodnijski jezik jedino le nemški. Ravno tako dobro je tudi še vsem v spominu, da je gospod Waser z okrožnico od 2. marca t. l., broj 3005, to odločbo vsem sodnijam naznanil, in da so se vsled te okrožnice pri slovenskih sodnijah slovenske vloge nerešene vračale strankam s tem nazaj, da niso pisane po §. 13 o. s. r. v sodnijskem, to je, v nemškem jeziku. Ravno tisti gospod Waser, ki je razposlal prvo okrožnico, moral je pa zdaj razposlati drugo okrožnico, ki se tako-le glasi:

Gledé na ukaz visokega c. kr. justičnega ministerstva od 6. oktobra 1881, št. 15.537, kateri je tu sem došel s prezidijalno noto od 8. oktobra 1881, št. 7827, objavi se c. kr. . . . sodnji v imenu justičnega ministerstva naslednje: